

Eroon turhasta sääntelystä – sääntelytaakan arviointi ja vähentäminen

30.8.2017 Tuhoaako norminpurku ympäristömme?
Laadukas lainsäädännön valmistelu ja ympäristövaikutusten arviointi

Erikoistutkija Petrus Kautto, SYKE

Sääntelytaakka

- ”Oikeudellisesta sääntelystä johtuvat vaikutukset, jotka rasittavat, kuormittavat tai rajoittavat sääntelyn kohdetta” (Tala)
 - Tausta paremman sääntelyn keskustelussa
 - Ei vakiintunutta määritelmää
 - Ei vakiintuneita arviointimenetelmiä
- Jyrki Tala: Tunnistettavissa neljä kerrostumaa
 1. Sääntelyn kustannukset
 2. Sääntelyn toimeenpanon ja sääntelytaakan suhdetta
 3. Sääntelyn lakitekniset ongelmat
 4. Sääntelytaakan subjektiivis-psykologisia osatekijät

Sääntelytaakka ympäristönsuojelussa

- Ympäristösääntelyssä tavoitteena suojata ympäristöä ja terveyttä
 - Ympäristösääntelyyn sisältyvillä velvoitteilla pyritään vähentämään tai hallitsemaan kokemusten perusteella tai teoreettisesti tunnistettuja riskejä
- Sääntelytaakkanäkökulma: onko joukossa sääntelyn tavoitteisiin nähden turhia, ylimitoitettuja tai jopa tavoitteiden vastaisia velvoitteita?

Säntelytaakkaa aiheuttavat tekijät
säntelyn valmistelussa

Säntelytaakkaa aiheuttavat tekijät
säntelyn rakenteissa ja
toimeenpanossa

Säntelytaakka

Turha säntelytaakka

Taakkaa aiheuttavat rakenteet säädöksissä

1. Yleisten normien joustamattomuus ja ylikattavuus
2. Yksittäistapauksiin liittyvä harkinta yleisen norminannon sijaan
3. Tiedontuotannon velvoitteet
4. Osallisuus
5. Vastuunjaon epäselvyys, ristikkäiset ja päällekkäiset vaatimukset
6. Fasadisäätely?

Osa I: Taakkaa aiheuttavat rakenteet säädöksissä

Päällekkäiset vaatimukset, esimerkkejä

- Lupajärjestelmien päällekkäisyys, esim. kaivos
 - ympäristölupa/kaivoslupa/kemikaaliturvallisuuslupa/vesilupa/rakennuslupa
- Päällekkäisyydet eri ohjauskeinojen välillä
 - maatalouden ravinnekuormituksen ”policy mess”:
ympäristökorvausjärjestelmä, yleiset normit, kunnan normit,
ympäristölupa
- Päällekkäiset selvitykset eri menettelyissä
 - toisaalta tehtyjen selvitysten hyödyntämättömyys eri menettelyissä

Osa II: Sääntelytaakkaa tavoitteenasettelussa ja valmistelussa aiheuttavat tekijät

- EU-sääntelytapa
 - direktiivien tehokas täytäntöönpano edellyttää kirjaimellista implementointia ("copy-out")
 - (epärealistiset) tavoitteet ennen tietoa keinoista
 - parlamentin lisäysten epäjohdonmukaisuus
- Lobbaus sääntelyn lisäämiseksi
 - uusien ja tiukentuvien säännösten markkinoita luova ja jakava merkitys; suurten yritysten pyrkimys luoda markkinoille tulon kynnyksiä
- Sääntelyharhat
- Sääntelyn inertia/institutionalisoituminen/periytyminen

Säätelytaakkaa aiheuttavat tekijät sääntelyn valmistelussa

Inertia

Lobbaus

EU-
sääntelytapa

Säätelyharhat

...

Säätelytaakkaa aiheuttavat tekijät sääntelyn rakenteissa ja toimeenpanossa

Ylikatta-
vuus

'Harkinta'

Tiedontuo-
tanto

Osallisuus

Päällekkäiset ja
ristikkäiset
vaatimukset

...

Säätelytaakka

Turha säätelytaakka

VN TEAS-raportti odotettavissa alkuvuodesta 2018

- Sääntelytaakan käsitteen analyysi tutkimuskirjallisuuden ja säädöspoliittisten dokumenttien valossa (Krimo)
- Sääntelytaakan arviointimenetelmät (HY)
- Hallituksen esitykset ja sääntelytaakka (Krimo)
- Kansalaistoiminta ja sääntelytaakka (Krimo)
- Sääntelytaakan lähteet ympäristönsuojelussa (SYKE)
- Yritykset ja sääntelytaakka (F&A, HY, Krimo, SYKE)
- <http://blogs.helsinki.fi/saantelytaakka/>